

LJUDSKI GLAS

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OB MURSKIM OKRAJEM

Uredništvo in uprava: Murska Sobota, Okr. odbor OF — Čekovni račun: Narodna banka Murska Sobota 641-906-030. — Naročnina: Celoletna 100 din, polletna 50 din, četrtletna 25 din

Štev. 26 — Leto I.

Murska Sobota, 18. avgusta 1949

Cena 2 din

Konferenca Osvobodilne fronte Mariborske oblasti je pregledala uspehe in sprejela plan dela

V soboto ob 8. uri je pričela v dvorani TD Maribor z delom konferenca Osvobodilne fronte Mariborske oblasti. Po pozdravu navzočih gostov, izvolitvi delovnega predsedstva in ostalih komisij je podal referat o doseganju delu organizacijskega odbora za formatiranje OF Mariborske oblasti, član Politbiroja CK KPS in sekretar Poverjenstva CK KPS za Mariborsko oblast tov. Viktor Avbelj. Med drugim je dejal:

Tovariši inovarišice!

Na začetku svojega poročila želim v nekaj besedah omeniti pomen današnje konference za nadaljnje delo Osvobodilne fronte na področju Mariborske oblasti s posebnim ozirom na naloge, ki jih bo moral neovzvoljeni Oblastni odbor izvrševati v odnosu do okrajnih in nižjih organizacij Osvobodilne fronte. Ko je bilo koncem leta 1946. razformirano bivše mariborsko okrožje, je prenehal delovati tedanji Okrajni odbor OF. Razlogi so bili predvsem v tem, da je bilo v tistem času nujno potrebno organizacijsko utrditi okrajne odbore OF in jih čim bolj osamosvojit, da bi lahko z večjo samostojnostjo in iniciativnostjo izvrševali svoje naloge, da bi dalje pod neposrednim vodstvom IOOF Slovenije pešili v zlati množično politično delo v odnosu do osnovnih organizacij Fronte. Obenem je bil s tem ukrepom, z odpravo okrožij, dan poseben poudarek važnosti dela okrajnih odborov OF. Da bi ti lahko izvrševali odgovorne naloge, zato je bil vzpostavljen pri okrajnih odborih aparat, ki je omogočil samemu odboru, da je v pravi pomeni besede lahko postal vodilni organ OF v okraju, obenem pa se zagotovila nepretrgano in sistematičnejše delo z osnovnimi, krajevnimi in vaškimi odbori Fronte.

V času od ukinitve okrožij pa do danes so okrajni odbori izvršili vrsto važnih nalog. Ni je bilo politične ali gospodarske naloge, kjer ne bi odločilno sodelovala Osvobodilna fronta. Ob taki mobilizaciji se je Fronta tako politično, kakor akcijsko utrjevala. Se naprej so se demokratizirali načini dela Osvobodilne fronte z izvolitvijo vseh okrajnih, krajevnih in vaških organov Fronte, s pritegovanjem vedno novih množic iz vrst delovnega ljudstva v njene vodilne organe, z nadaljnjim razvijanjem konstruktivne kritike te s čiščenjem Fronte sovražnih elementov iz njenih vrst. Število članstva se je v tem času povečalo za dobro četrtino.

Potrebno je naglasiti, da je ena najslabših naših točk, ki brez dvoma negativno vpliva na razpoloženje v mestih in industrijskih centrih, vprašanje prehrane delovnih ljudi. Naši ljudje bodo razumeli in razumejo, da so tu nekatere objektivne težave. Tako so težave na primer pri preskrbi z maslobohami, katere dobivajo redno le priložnostno oskrbovanje, dočim v ostalem križemo potrošniške nakaznice z zamudo. Za pokrivanje potreb z ostalimi predmeti garantirane preskrbe je stvar drugačna. Tu leži krivda za neredno oskrbovanje in glavnem v slabem izvajanju odkupov. Vse potrebe potrošnikov v mesu, krompirju, zelenjavi, mleku itd., bi lahko krili redno in stodoletno, če bi pravočasno izvršili plane odkupov. Plane odkupov so izdelani na osnovi uredb, ki pravilno obremenjujejo posredna kmetijska gospodarstva. Treba je le dosledno izvršiti odkupe, pa bomo lahko v celoti zadostili potrebam našega mesta in industrijskih centrov. To je področje dela, kjer morajo frontne organizacije zastaviti vse svoje sile, da homo v bodoče lahko v celoti krili potrebe garantiranih potrošnikov. Mi bomo izpolnili naš odkupni aparat. Oblastni ljudski odbor je v času svojega delovanja dosegel že precejšnje uspehe, najzadnje pomoč ni morejo tu nuditi vsake organizacije Osvobodilne fronte ter vseh množičnih organizacij. Ogromno lahko pomagajo pri izvedbi odkupov in s tem pri ureditvi prehrane sindikalne organizacije s tem, da bodo kot eno svojih važnih nalog razumele sodelovanje v političnem delu na vasi, v graditvi našega odkupnega aparata, pri dvigovanju kmetijske proizvodnje, pri ustanavljanju kmetijsko-obdelovalnih zadrug, ki bodo z uporabljanjem modernih strojništvih sredstev in s skupnim obdelovanjem velikih socialističnih gospodarstev lahko proizvajale več kmetijskih pridelkov in jih tudi več dajale prehranbenemu fondu. Uspehi skupne obdelave v kmetijsko-obdelovalnih zadrugah se kažejo že letos, četver so naše zadrugne še mlade. Predeli, v katere smo morali za prehrano prebivalstva pošiljati mlevske izdelke, se bodo po ustanovitvi kmetijske obdelovalne zadrug v celoti sami oskrbovali in celo nekaj prodali državi. Skoraj v vseh kmetijsko-obdelovalnih zadrugah bomo letos odkupili veliko večje količine krompirja, kakor smo jih odkupovali v preteklih letih, ko še ni bilo kmetijsko-obdelovalnih zadrug.

Ko govorimo o odkupih, je treba ponovno poudariti, da mali in srednji kmetje v glavnem v redu izpolnjujejo svoje obveznosti, dočim kulaški, špekulantski kmetje zavlačujejo z oddajo. To

so ti isti kmetje, ki so večinoma proti ustanavljanju kmetijsko-obdelovalnih zadrug in ki največkrat godrnjajo, da si ne morejo kupiti vsega, kar bi se jim zahotelo. Okrajni in krajevni ljudski odbori so v teh dneh razložili plan odkupov za nekatere najvažnejše pridelke na posamezna kmetijska gospodarstva; v kolikor frontne organizacije niso še doslej sodelovale pri razbijanju planov odkupa, je nujno potrebno, da v bodoče s svojim delom omogočijo dosledno in pravočasno izvršitev odkupov, ki smo jih prav v začetku drugega polletja zelo slabo izpolnjevali, tako na primer: plan odkupa živine manj kot 50 odstotkov, prav tako plan odkupa mleka, še slabše odkup prašičev. Iz tega se jasno vidi, kje leži krivda za nezadostno kritje potreb potrošnikov z mesom in drugimi prehranbenimi predmeti, obenem pa se postavlja pred našo važna naloga, da prekinemo z doseganim odnosom do tega tako važnega vprašanja.

Za oceno položaja na naši vasi je značilno tudi še izvajanje raznih nalog, ki naj odločilno prispevajo k ustanavljanju kmetijsko-obdelovalnih zadrug. Medtem, ko so na okrajnih plenih delegati ugotavljali, da je še razpoložljive delovne sile, se je v Dravogradu pred zbranimi delegati oglašil človek, ki ima ne vem koliko let moskovske univerze, in hotel dokazovati, da delovne sile ni, da nima smisla postavljati na dnevni red vprašanje mobilizacije delovne sile in da je zelo koristno, če delavec po opravljenem delu v tovarni gara še kulaku na njegovem posestvu in si s tem izboljša življenje. Kot ideal si ta človek predstavlja delavca, ki dela 16 ali pa 20 ur na dan, namesto pritegovanja odvise delovne sile iz vasi v tovarno, propagira nasprotno. No, delegati, člani plenuma, so mu dali primeren odgovor.

Znano je, da se na vasi bilje trda borba za ureditve linije II. Plenuma CK KPJ v pogledu socialistične preobrazbe vasi. Informbirojevščina trdi, da je naša Partija kulaška partija, da podpramo kapitalistične elemente na vasi. Stofine naših aktivistov, ki se dnevno spoprijemajo s take vrste ljudmi na vasi, povedo nasprotno. Ne nastopajo proti ustanavljanju kmetijsko-obdelovalnih zadrug, temveč nastopajo takli elementi tudi proti že obstoječim zadrugam. V ljutomerskem okraju so na tak način hoteli razbiti zadrugo. Pobrali so podpise za izstop iz zadrug, nekatere podjave pa so ponaredili. Za ta svoja dejanja so se zagovarjali pred ljudskim sodiščem, ki jim je odmerilo primerno kazen. Oblastna kontrolna komisija je pri pregledu obstoječih kmetijsko-obdelovalnih zadrug ugotovila primere, ko so taki kulaški elementi v sami zadrugi jasno pokazali, da hočejo dobro živeti na račun delovnih zadrugnikov. So primeri, da kmet, ki je šel v zadrugo, ni plačal davka, istočasno pa si je kupil motorno kolo; ni oddal živine v zadrugo, pa tudi odkupnim obvezam ni zadostil; v zadrugi ni delal, pa si je kot prvi vzel za višji znesek bonov za nakup industrijskega blaga. Obstoječe kmetijsko-obdelovalne zadrug so se v glavnem uredile in obstajajo najboljši pogoji za zelo uspešen razvoj. Vendarle jim bo treba še pomoči zlasti v pogledu njihove notranje ureditve. Ljudi na, ki bodo na tak način izkoristili zadrugo, kakor kaže navedeni primer, bo treba onemogočiti in jih odstraniti iz zadrug.

V zadnjih štirih mesecih smo dosegli lepe uspehe pri ustanavljanju kmetijsko-obdelovalnih zadrug. Imeli smo v prvih mesecih 48 KOZ, sedaj pa jih imamo 132.

To je velik uspeh naše Partije in Fronte, zlasti še, če upoštevamo, da so te zadrug v veliki večini ustanovljene na osnovi prostovoljnega vstopa v kmetijsko-obdelovalne zadrug. Od vzornega obdelovanja teh že obstoječih zadrug in pa na podlagi političnega prepričevanja in pravilnega izvajanja ekonomsko-političnih ukrepov na vasi je odvisno, kako bodo v bodoče še v večji meri vstopali delovni kmetje v že obstoječe zadrug in ustanavljali nove.

Nepravilno so razumele direktivo Partije nekatere organizacije, ki so hotele z administrativnimi ukrepi in s prisiljevanjem ustanavljati kmetijsko-obdelovalne zadrug. Prednoisovali so pretirano visoke davke, zaradi česar so kmetje iskali zaščito v kmetijsko-obdelovalnih zadrugi. Ko so morali nato davke znižati na višino, kakor to določa uredba,

so se kmetje izjavili proti zadrugi, in na tak način so se razšle nekatere zadrugne v poljčanskem in ptujskem okraju. Če pogledamo celotno sliko v obstoječih kmetijsko-obdelovalnih zadrugah, lahko ugotovimo, da so v veliki večini vstopali v zadrugo mali in srednji kmetje, ki so poravnali vse svoje obveze do države.

Z doslej doseženimi uspehi smo brez dvoma dosegli velik politični efekt. O kmetijsko-obdelovalnih zadrugah so razpravljali in danes razpravljajo v sleherni vasi, po drugi strani pa je razširila sovražna propaganda o skupnih koltih, ki je nekoč uspevala. Privatni sektor v kmetijstvu pa še naprej močno prevladuje, razen v okraju Ljutomer, kjer zajema socialistični sektor že nad 50% kmetijske posesti. Prav v zadnjem času so naše organizacije v veliki meri opustile v pogledu ustanavljanja novih kmetijsko-obdelovalnih zadrug. Zato je potrebno kar najkrajnjejšo poživiti to delo.

Prikazati je tudi gonjo držav informbiroja in naše delo, ki dokazuje zavest naših delovnih ljudi in je dejal:

Kljub neuspehom, ki jih je dosegla informbirojevščina, pa so nekatere organizacije Partije in Fronte v naši oblasti na napačni poti, ko mislijo, da ni treba z vsem članstvom temeljito razpravljati o vseh napadih informbirojevskih držav in Sovjetske zveze. Prav s tem, ko na konkretnih primerih z dejstvi pobijamo vse ogabne klevete ter razgajamo nedemokratske, revizionistične postopke omenjenih držav, najuspešneje utrjujemo zavest naših ljudi v pravilnost naše poti. To pa obenem pomeni najkrajnjejšo mobilizacijo vseh delovnih ljudi za izvršitev nalog po programu Partije in Osvobodilne fronte.

Zivela Ljudska fronta Jugoslavije in Osvobodilna fronta Slovenije! sekretar tov. Tito!

Član iniciativnega odbora OF za Mariborsko oblast tov. Jože Globačnik je v organizacijskem poročilu prikazal doseganje uspehe in pomanjkljivosti na področju vključevanja nove delovne sile v industrijo, zbiranju frontovcev v brigade in uspehe v zadrugništvu ter prostovoljnem delu. Razen ljutomerskega okraja se ostali okraji v oblasti niso dovolj resno lotili vključevanja frontovcev v brigade.

Lepe uspehe je frontna organizacija zabeležila pri prostovoljnem delu. Frontovci so brez godzarske akcije v prvem polletju letošnjega leta naredili skoraj 830.000 prostovoljnih delovnih ur v vrednosti 7,4 milijona dinarjev. Največ prostovoljnih ur dajejo pri gradnji zadrugnih domov. Teh je v oblasti 38 na pol dograjanih, 68 v surovem stanju, popolnoma degraženih pa 8.

V referatu je zlasti poudaril organizacijske pomanjkljivosti, ki močno zavirajo delo frontne organizacije in aktivizacijo delovnih ljudi za izpolnjevanje planskih nalog. Število članov OF je posebno v murskosoboškem in lendavskem okraju še vedno nizko. Frontne organizacije naj hkrati s spremanjem novih zavednih delovnih ljudi tudi dosledneje čistijo svoje vrste tako, kakor je to storila frontna organizacija v ljutomerskem okraju, ki je izključila iz svojih vrst 770 članov, ki niso bili vredni članstva, hkrati pa sprejela 2000 novih delovnih ljudi.

V nadaljevanju zasedanja so zastopniki posameznih okrajev diskutirali o delu svojih frontnih organizacij. Večina diskutantov je razpravljala o velikih uspehih na polju socializacije naše vasi. Tovariš Ulih Tone je diskutiral o vlogi Fronte pri socialistični preobrazbi kmetijstva. Predvsem je poudaril važnost političnega dela frontovskih aktivistov pri prepričevanju kmetov za vstop v zadrugne.

Tovariš Tramšek Franc iz Ljutomera je med drugim navedel, da je v ljutomerskem okraju socializacija izvedena že 60%. Ljutomerski okraj kaže v vseh Mariborski oblasti še najboljše rezultate. To jim je omogočilo tudi lejštvoda so v frontne organizacije vključili 70% vseh volivnih upravičencev. Toda vzporedno z vključevanjem novih članov v Fronto čistijo svoje vrste od vseh tistih, ki v OF ne spadajo. V okraju so dosegli plan vključevanja stalne delovne sile za mesec avgust 50% Plan vključevanja delovne sile v frontne brigade za avgust je izpolnjen dosedaj 90%.

O življenju madžarske nacionalne manjšine v Prekmurju je govoril tov. Vlah Ludvik. Dejal je, da je ljudska oblast omogočila pouk madžarskim otrokom v materinem jeziku. Prej so bili te izkoriščani sezonski delavci, ki so morali vedno iskati dela. Nova Jugoslavija jim nudi ugodne življenjske pogoje. Večina je zaposlenih v podjetju za pridobivanje nafte. Njih položaj se iz dneva v dan izboljšuje.

Tovariš Fortič Dušan je razpravljalo o ideološkem delu v naših frontnih organizacijah. Dejal je, da se hkrati z izgradnjo tovarni in težke industrije dviga socialistična zavest delovnih ljudi. Pri ustvarjanju novega lika našega človeka imajo prav frontne organizacije veliko vloogo. Člani OF se pri študiju v kroških seznanjajo z našo politiko, postajajo zavestni borci za izgradnjo socializma.

Zastopnik frontovske organizacije 7 Dojnje Lendave je spomnil na specifične pogoje razvoja frontovske organizacije v Prekmurju. Čeprav Fronta med vojno ni bila tako močno razvita kot v ostalih predelih države, je prebivalstvo Prekmurja, vključeno v OF, po osvoboditvi pokazalo velike uspehe.

O delu in problemih organizacije AFZ v Mariborski oblasti je govorila tov. Auda Zofka. Omenila je, da so žene v premajhnem številu vključene v razne gospodarske komisije in grupe ljudske inspekcije. Žene bi v teh odborih lahko veliko prispevale, saj so zainteresirane na tem. V vsej Mariborski oblasti se je vključilo v kmetijsko-obdelovalne zadrugne 8000 žena, 3700 žena je odšlo v industrijo, kot stalna delovna sila. Tovarišica Auda je grajala primer v Mariboru, kjer se je kot stalna delovna sila prijavilo 111 žena, odgovorni činitelji pa jim še vedno niso določili delovna mesta. Pred organizacijo AFZ stoji trenutno važna naloga mobilizacije žena v brigade za pobiranje hmelja. Dosedaj se je prijavilo v te brigade 560 žena.

Nato je Oblastna konferenca OF Mariborske oblasti izvolila iz svojih vrst 131 članov Oblastnega plenuma in 11 člansko nadzorno komisijo.

Frontovci iz Murske Sobotne konferenci

Delovni kolektiv Mestnega kleparstva v Murski Soboti pozdravlja oblastno konferenco zastopnikov naše največje organizacije in ji želi mnogo uspeha.

Naj živi naša slavna KP z maršalom Titom na čelu!

Delovni kolektiv Mestnega kleparstva Murska Sobota.

Z vsemi silami se bomo trudili dvigniti našo proizvodnjo kakor tudi njeno kvaliteto, ker se zavedamo, da bomo le s požrtvovalnim delom zgradili socializem, katerega nam nekateri odrekajo. Zavezuemo se, da do 29. novembra, do obletnice rojstva naše svobodne socialistične republike, izven svojega delovnega časa, izdelamo sadno sušilnico z avtomatičnimi dvigali, kakršne smo dosedaj uvažali iz inozemstva. S to svojo obvezo hočemo podpreti napore naših zadrugnikov pri sadjereji in jim omogočiti konserviranje sadja, po katerem je veliko povpraševanje.

Naše sedanje geslo je: »Ne samo izvršiti plan, ampak tudi vsako prostoro porabiti v korist delovnemu ljudstvu!«

Naj živi naša učiteljica OF!

Člani OF I. rajona v Murski Soboti, zbrani na svojem rednem sestanku, pošiljamo svoje tovariške pozdrave.

V borbi za socializem nikakor nečemo zaostajati za članstvom ostalih krajev naše domovine, zato se obvezujemo, da bo naša prostovoljna frontna brigada našega rajona izvršila do največjega praznika naše mlade republike do 29. novembra 2000 prostovoljnih udarniških ur pri gradnji kanala Ledava—Mura, pri gradnji nove gimnazije in pri gradnji Mestne ekonomije.

S tem delom hočemo dokazati, da neomajno stojimo v vrstah naše fronte pod vodstvom KPJ in zaupamo v njen CK, pa naj ga kleveta in blati kdor hoče.

Naj živi CK KPJ z maršalom Titom na čelu!

Članstvo OF I. rajona Mur. Sobota

Z aktivnim delom frontnih organizacij na vasi bo mobilizacija delovne sile v soboškem okraju lepše napredovala

Po reorganizaciji štaba za mobilizacijo delovne sile v okraju Murska Sobota je bilo delo na terenu nekoliko poživljeno. Aktivisti so pričeli reševati vprašanje vključevanja v industrijo vse bolj operativno, toda še vedno premalo dosledno. Lepe uspehe dosegajo v sektorju Gornja Lendava in Rogoševci, od koder je do zdaj odšlo največ frontovcev v frontne brigade. Slaba pa je okolica Lemerja, kjer ni pravega razumevanja o potrebi delovne sile, a to v sled pomanjkljivega dela množičnih organizacij, saj kot na primer v Lemerju ne obstoja niti mladinska organizacija, niti organizacija žena, kljub temu, da je že obstajala in je v svojem delu dosegala lepe uspehe.

Mnogo krivde za slabe uspehe pri mobilizaciji delovne sile ima tudi organizacija fronte na vasi. Krivda je v tem, ker vodstvo vaškega odbora Fronte ne išče oblik dela s frontovci, niti ne posveča delu frontovcev pažnje, ne trudi se, da bi doseglo kakšne uspehe, razen takrat, ko stoji pred

njim naloga, ki jo je treba rešiti. Pomanjkanje sistematičnega dela je opaziti v večji ali manjši meri v vseh vaških odborih. Dejstvo pa je, da so vse naloge pravilno in pravočasno rešene le tam, kjer je Fronta dovolj močna in prožna, kjer se frontovci na skupnih sestankih posvetujejo, seznanjajo z dogodki in nalogami in sami rešujejo vprašanje: kako rešiti naloge, ki se postavlja pred njih.

Kljub vsemu pa se je uspešno delo novega štaba že pokazalo v razgibanosti na terenu. Operativnost se kaže tudi v vse česčem prijavljanju v frontne brigade. Seveda se to vidi in dogaja le v onih krajih, kjer ni razdiračev, ki bi z raznimi parolami razbijali oziroma onemogočili delo aktivista. Pričakovati je s še bolj poglobljenim delom aktivistov v čvrsti povezavi in aktivizaciji vaških frontnih organizacij in frontne organizacije na vasi sploh še večje uspehe.

Odkup žita je pred nami!

Krepko rast socialistične zavesti pri našem kmetu kaže vse bolj množično ustopenje v kmetijsko obdelovalne zadruge. Socialistični sektor se žiri, pa tudi ostale gospodarske akcije, ki so nujne za zgraditev socializma, potrjujejo to globoko zavest, saj jih na vasi pravilno rešujejo skoraj v vseh krajih. Svojo visoko zavest pa bo naš kmet najlepše dokazal pri odkupu, kjer se je še vedno do zdaj odkrilo največ najbolj različnih spekulacij. Da se bo odkup pravilno izvršil, je potrebno še enkrat pregledati naloge v zvezi s pripravami in se uprati: ali smo pripravili res dosledno in pravilno izvršili.

Marsikje se bo odkup pričel nekaj dni pozneje, kot pa je bilo predvideno, ker se je posvečalo premalo pažnje realni precentivi hektarskega donosa. Ta napaka je v največ primerih površnost posameznih organov, ki so ocenjevali hektarski donos ene vasi s pregledom donosa le na nekaj njivah in so izračunali le povpreček. Tak postopek kaže slabo pojmovanje svojega dela in njegovih posledic. S takšnim ocenjevanjem hektarskega donosa škodujemo samo malemu in srednjemu kmetu in s tem se nikakor ne borimo proti kapitalistični tendenci na vasi.

Prav tako so se ponekod vrinili v komisije posamezniki-spekulanti, ki so z ocenjevanjem nizkega hektarskega donosa hoteli osigurati sebi več prihoda, a pri tem niso pomišljali na škodo, ki jo s tem povzročajo skupnosti.

Tudi utajevanje setevnih površin je ena takih nepravilnosti, ki ovira pravočasen odkup. Prav tako je ocenjevanje hektarskega donosa na »oko«. Prav tako so delale nekatere komisije v škodo malim in srednjim kmetom s tem, da so predpisovale malim kmetom za oddajo najvišji, a velikim kmetom najnižji odstotek od presežka, ki ga dovoljuje uredba.

Vse te napake je nujno odpraviti. Odkupni aparat mora zavreči birokratski in sablonski način dela in preiti k življenjskemu delu, tako da se bo res poglobil v gospodarske in politične razmere svojega terena in nato v skladu s svojimi ugotovitvami tudi sklepal.

Veliko vlogo pri odkupu imajo pooblašena državna odkupna podjetja. Z medsebojnim tekmovanjem naj začne že takoj v začetku odkupa. Tekmovanje naj obsega časovno količinsko in kvalitativno izpolnjevanje plana, obenem pa seveda tudi politični uspeh dela posameznih podjetij-centrov. Pomoč bodo državnim podjetjem nudile tudi kmetijske zadruge čeprav njihova vloga v odkupu ni takšna kot je bila. Naše kmetijske zadruge morajo odkup podpreti z izkušnjami, kadri, prevozi in slično.

Pomemben delež v našem žitnem fondu ima mlatilniška merica. Nekateri okrajni ljudski odbori temu niso posvečali zadostne pažnje, kot tudi ne izbirali dobrih kontrolorjev. Lep primer slabe izbire kontrolorja je primer vasi Hodoš, kjer so kontrolorja opili in potem jim je bilo omogočeno prikrivanje. Tako so kontrolorje ponekod v lendavskem okraju tudi podkupili ali pa so zaradi premajhne budnosti kontrolorjev merico prikrili. Tudi takšne napake je potrebno odpraviti, kajti v redu oddana merica pomeni za nas veliko vagonov več žita v žitnice.

Prav v tem času, ko je pri nas odkup, je tudi največja borba za delovno silo. Pravi odkup lahko tudi tukaj koristi. Do zdaj je bilo vedno tako, da so po vaseh zivotarili tisti, ki jim ni bilo nujno biti na posestvu, kajti obdelati so ga lahko drugi in tako se je ta ukvarjal s priložnostnim delom in pravega življenja ni imel. Nepravilno bi bilo, če bi oblast to še podpirala, in s tem podaljševala bedno zivotarienje nekaterih na vasi nepotrebnih. Zato bodo pri letošnjem odkupu odkupne komisije puščale po uredbi določene količine žita le za prehrano tistih družinskih članov, ki so res potrebni kot delovna sila na kmečkem gospodarstvu.

Prav gotovo bodo vsi tisti kmetje, ki so zavezni državljani, v tem ozira podprli odkupne komisije, če jim bo Fronta vedela ta ukrep pravilno raztolmačiti. Tako bomo z letošnjim odkupom prisrkelbi ne samo dovolj žita našim delovnim ljudem v industriji, temveč bomo lahko v veliki meri pospešili zbiranje delovne sile.

Dobre priprave za odkup in vztrajno delo operativnih in odkupnih organov zagotavlja uspeh v odkupu

Za nemoten in hiter odkup v odkupni kampanji se je treba pravočasno pripraviti, pravilno je treba organizirati odkupno omrežje, pripraviti skladišča, organizirati prevoz, evidenco; skratka, pravilno je treba organizirati podjetje kot celoto, da bo kos velikim nalogam, ki so mu naložena z odkupom, v skladiščenjem in dovoznem žita. Mlačev se bliža h koncu in začnjenja se kampanja odkupa žita. Odkup žita pa se je v državnih in združnih posestvih že pričel. Odkup ostalih pa se prične te dni.

Te važne naloge se je pravilno zavedalo vodstvo republiškega podjetja za odkup v Murski Soboti. Pravočasno je organiziralo odkupno mrežo z 12 zbirnimi centri, ki imajo lastna skladišča, s primerno kapaciteto. Nekateri teh zbirnih centrov so pričeli delovati že v aprilu. Temu je treba pripisati uspeh v odkupu ranega krompirja, saj je podjetje odposlalo v tem letu 14 vagonov ranega krompirja več kot pa lani. Vsi zbiralni centri pa poslušajo že od junija.

Podjetje je tudi skrbelo, da se pravočasno konča skladišče od pulpni postaji. Samo je preskrbelo 600 ku-

bičnih metrov gramoza za dovozno cesto, delavci in uslužbenci podjetja pa so prostovoljno delali in tako pripravili dovozno cesto v uporabo, s čimer je bila omogočena uporaba skladišča.

Odkupno podjetje je organiziralo odkup tako, da prevzema mlatilniške merice vsak dan. Te morajo mlatilničarji redno dostavljati odkupnim zbirnim centrom. Količine, ki jih mlatilničarji oddajo, je mogoče kontrolirati časovno kot količinsko, z zaslužkom mlatilničarjev, s čimer se tudi omejuje možnost spekulacij, ki lahko zelo oškodujejo naš živilski fond. Nadkontrola ima podjetje s svojimi uslužbenci.

Republiško odkupno podjetje je tudi prvo, ki je pravilno razumelo dolžnost socialističnega podjetja glede zavarovanja delavcev, ki so zaposleni pri mlačvi. Podjetje je zavarovalo pri 148 mlatilnicah v okraju 1184 delavcev.

Da je podjetje pravilno razumelo svoje naloge in stremelo po dobri organizaciji, dokazuje tudi to, da je napovedalo tekmovanje enakim podjetjem v dveh gospodarsko najmočnejših okrajih: v Celju-okolica in v ptujskem okraju.

V kmetijsko obdelovalni zadruzi v Črenšovcih

Pred štirimi meseci je bila ustanovljena kmetijsko obdelovalna zadruga v Črenšovcih. V zadruzi je stopilo po temeljitem premisleku 13 družin. Zato, ker so dobro vedeli, zakaj so vstopili in kaj jim lahko nudi obdelovalna zadruga, so takoj pričeli z discipliniranim skupnim delom po brigadno desetinskem sistemu.

O zadruzi v Črenšovcih se je govorilo v prvih dneh mnogo in marsikaj. Nasprotniki združništva na vasi so si izmišljali vse mogoče in nemože, da bi prikazali bližajoči se propad zadruge. Na vsak način so hoteli prepričati ljudi, da je združno življenje nekaj nemogočega, češ, »kako bodo v zadruzi živeli dobro in spoznamo, ko pa se niti oči in sin ne razumeta.«

Združniki pa so molčali in delali. Njim so bili važni le uspehi, ki so jih dosegali iz dneva v dan. Tako so tudi odgovarjali na vse laži.

Uspehi pa so že vidni. Zdaj je slišati združnike: »Pridite večkrat in pogledajte, kako napredujemo!«

Če prideš in pogledaš, kako delajo in vprašaš, pa ti odgovarjajo zado-

voljno: »Košnjo smo opravili pravočasno in žetev tudi in mlačev prav tako. To kljub temu, da je zemlje mnogo več kot pa ljudi za obdelovanje. Za delo sposobnih je 22, a zemlje je sedemdeset hektarjev.«

Če se začudiš, kako je mogoče, da jim delo le gre od rok, pa ti pojasnijo: »delamo po brigadnem sistemu in po normah, pa gre enkrat, če ne več hitreje. Pa stroji nam mnogo pomagajo.«

Pa to ni vse, da poljska dela pravočasno opravljajo. Gradijo tudi hlev za 50 glav živine. V teh dneh bo že pripravljen za uporabo. Imajo 31 glav goveje živine in še 4 plemenske bike in 3 merjasce. Za oskrbo teh je potrebno vse preveč ljudi, če niso v enem hlevu.

Črenšovski združniki pa imajo še velike načrte in veliko voljo. Mnogo-kaj bodo še storili in pokazali vsem, ki jih skušajo ovirati, kaj zmorejo in kaj pomeni življenje v zadruzi, kaj pomeni zavestno delo in požitvalnost, kaj pomeni uporaba novih agrotehničnih prijemov in mehanizacija kmetijstva.

Prva združna tovarna za predelavo eteričnih olj v soboškem okraju

Nov uspeh Kmetijsko-obdelovalne zadruge v Gor. Petrovcih

Že dalj časa so se v Gor. Petrovcih združniki ukvarjali z nasiljo, kako ustvariti obrat za predelavo borovih vršičkov za eterična olja. Za izvedbo tega je bilo precej težav. Ena največjih težav je bila, dobiti kotel za destilacijo. Da se to ustvari, je pristopil k izdelavi načrtov tov. Jože Mesarič, ki je vodil tudi gradnjo nove združne tovarne. Ta kotel je izdelala ljubljanska kotlarna in že po prvih poizkusih se je izkazalo, da po kvaliteti ne zaostaja za doslej uvoženimi. Pred štirinajstimi dnevi je bila tovarna dograjena in vse pripravljeno za predelavo eteričnih olj. Tovarna je pričela obratovati. Otvoritev tovarne je bila velika slavnost ne samo za združnike, ampak tudi za vaščane vseh okoliških vasi. Ta tovarna pa je pomembna za ves okraj, saj je prva take vrste v okraju.

Tovarna bo izkoriščala neizčrpne lokalne vire, borove vršičke in bo dala dnevno do 20 kg eteričnega olja. To predstavlja za zadrugo velik vir dohodkov, a predstavlja tudi važno surovino za našo industrijo in dragoceno izvozni predmet. Prebivalcem gornjega dela soboškega okraja pa bo omogočen nov vir dohodkov z nabiranjem borovih vršičkov. V. I.

Preskrba D. Lendave z zelenjavo

Da se izboljša preskrba mesta z zelenjavo, je bila ustanovljena pred nekaj meseci mestna ekonomija, ki pa valed pomanjkanja delovne sile ni bila zmožna doseči tega, kar bi morala. Sicer so nudili precejšnjo pomoč sindikatu in Fronti, toda vendar še veliko premalo. Tako so bili prisiljeni na ekonomiji sejati rž, pšenico, koruzo in slične kulture, ki ne zahtevajo toliko delovne sile. Tako so preprečili neobdelovanje zemlje.

To pa bi se dalo urediti, če bi bilo več dobre volje od strani Uprave za delovno silo in frontovcev ter članov sindikatov za reševanje te težave. Mesto bi bilo vedno preskrbljeno s svežo zelenjavo in ne s postano in včasih neuporabno v sled dolgega prevoza z vasi.

Več pažnje našim otrokom

Naša socialistična domovina posveča veliko skrb našemu naraščanju — našim otrokom. Povsod širom naše domovine rastejo detji oz. Pionirski domovi, otroške restavracije, parki, Pionirske proge itd., vse z namenom, da v teh ustanovah dobijo naši najmlajši svoja zatočišča, zabavišča in vzgojo v dobre socialistične ljudi.

Tudi Murska Sobota ni hotela zaostati za ostalimi kraji ter je organizirala za naše male že dom igre in dela, pripravljala se ustanovitev otroške restavracije in tudi otroških jasi. Že v letu 1948 pa je začel okrajni odbor LMS z gradnjo pionirskega igrišča v Mestnem parku ter tudi v grobem postavil poslopje, kjer bodo oblačilnice, kuhinja in pokrita terasa. Ker pa organizacija ni imela nobene podpore od drugih in pa zato, ker se je odbor organizacije menjal, je delo v letu 1948 v celoti zaspalo in nedokončana zgradba je bila skrivališče za barabe, ki so po njenih stenah pisali nesramnosti. Delo je počivalo preko zime in spomladi, ko bi se moralo igrišče služiti naši deci.

Sele v zadnjem času je okrajni odbor AFŽ uvidel, da se zgradba sama ne bo dovršila in je začel nadaljevati z gradnjo. Kljub temu, da se je delo točno razdelilo in je vsak prevzel osebno zadolžitev za gotovo delo, se to le počasi premika naprej, ker nekateri enostavno niso izpolnili prevzete naloge in tako kaže, da bo igrišče dovršeno komaj na zimo. Vprašanje je, če mislijo te tovarišice, ki dela niso izvršile, imeti v tem igrišču smučarski tečaj ali kaj, ker igrišče bi bilo potrebno sedaj, ne pa na zimo. Mislim, da se danes vsak lahko zaveda važnosti tega igrišča, ker bo marsikatera mati lahko zaposlena, ko bo imela preko dneva kam dati svojega otroka, ki se bo dobro počutil in bo v dobrih rokah. Mislim, da je to ob takem pomanjkanju delovne sile velike važnosti. Vse priznanje pa gre Mestnemu

V soboškem okraju je dograjen nov združni dom

V nedeljo je bila otvoritev v Doliču

Veliko delovnih ur so dali vaščani za dograditev združnega doma v svoji vasi. Sodelovali so prav vsi in če pregledamo število prostovoljnih delovnih ur in po tem sodimo delež, ki je bil dan dograditvi, bomo ugotovili, da je v Doliču najbolj požrtvovalna organizacija žena. Dala je za dograditev doma 2800 prostovoljnih delovnih ur. Fronta je dala 2700, za njo pa je mladina, ki je prispevala 1350 prostovoljnih delovnih ur. Delali pa so tudi gasilci. Gasilska četa je dala za dograditev doma 250 delovnih ur, pionirji prav-tako 250 delovnih ur. Sodelovala pa je tudi mllica in njen delež je 40 prostovoljnih delovnih ur.

V nedeljo so se zbrali v dvorani združnega doma. Deževno je bilo, zato so bili samo iz bližnje okolice. Pa jih je bila vseeno polna dvorana. Prišli so iz Murske Sobotice tudi predstavniki oblasti in OZKZ. Iz sednje vasi je prišla godba na pihala in kmalu so se vsi razživeali.

V imenu krajevnega ljudskega odbora je ob otvoritvi spregovoril tov. Bokan. Takoj za njim je govoril tov. Kelhar, predsednik Okrajne zveze kmetijskih zadrug. Za njim je o uspehih celote in posameznikov na

kratko spregovoril tajnik okrajne uprave za gradnjo združnih domov, tov. Štefanec. Istočasno je podelil tudi nagrade.

Kot najboljši graditelji so prejeli zlate značke: tov. Skaper Stefan, predsednik KLO-ja, Špilak Mirko, tajnik KLO-ja; Sukič Jože, blagajnik združnega doma. Vsi ti so prejeli poleg značk tudi knjižne nagrade. Bronaste značke pa so prejeli: Skaper Jože, hišna št. 1; Bokan Franc, hišna št. 26; Skaper Stefan, hišna št. 123; Horvat Gizela, Bokan Andrej, Bokan Mihael, Kiselak Janez, Lenarčič Ludvik. Tudi tem so bile poleg značk podeljene še knjižne nagrade.

Nastopil je tudi domači pevski zbor, nastopili so pionirji in nato je bil zaključek programa. Pesem pa se je razlegala še dolgo in daleč naokrog. Veselega razpoloženja ni moglo pokvariti slabo vreme. To je prvi uspeh vaščanov Doliča. Dom je gotov v surovem stanju. Kmalu pa bo dokončno dograjen, sobe opremljene in nameščena bo tudi dvorana. Vse to bo kmalu izvršeno, in združni dom bo postal res žarišče kulturnega življenja vasi.

Ljudsko zborovanje v Črenšovcih

V nedeljo, dne 31. julija dopoldne je bilo v Črenšovcih že zelo živahno. Na mnogih hišah so bile izobešene zastave. Združni dom je bil okusno okrašen, posebno pa dvorana. Črenšovska mladina, posebno pa zadruga, je z vso vneemo krasila in pri-trjevala parole.

Popoldne so se začeli okrog združnega doma zbirati vaščani. Tudi iz Odrance, Bistrice, Trnja in Žižkov so prihajali ljudje. Godba iz Žižkov je s koračnicami vabila množice. Predsednik Kmetijsko-obdelovalne zadruge Črenšovci tov. Utroša, ki je vodil vso pomoč pri pripravah, je z zadovoljstvom sprejemal ljudi in jih vabil v dvorano.

Tov. Utroša je otvoril zborovanje ter povedal, da bo govoril okrajni šolski instruktor tov. Rogl. Množica ga je s ploskanjem pozdravila.

Tov. Rogl je v svojem govoru zajel vsa aktualna vprašanja. Poudaril je, da kljub obrekovanjem in sabotažam s stran informbirojevskih držav uspešno izvajamo našo petletko. V Komunistično partijo Jugoslavije in njeno

vodstvo s tov. Titom na čelu; v borbi prekaljeno, imajo vsi delovni ljudje, vse ljudske množice zaupanje ter so prepričane o pravilnosti politike, ki jo sprovajajo. Kmetijsko-obdelovalne zadruge so iskre socializma na vasi, ki se bodo razplamtele v mogočen socialistični plamen. V svojem govoru je tudi naglasil potrebo vključevanja v frontne brigade, da se vsakdo vključi v socialistično izgradnjo. Množica ljudi je vestno sledila govoru ter ob koncu burno zaploskala.

Sledil je kratek kulturni spored. Domači ženski pevski zbor je zapel tri pesmi, med njimi tudi »Gor čez izaro«, ki je vse podžgala za borbo, za pravico tlačene Koroške. Orkester SKUD-a »Miško Kranjec« iz Dolnje Lendave je na to zaigral tri vesele komade. Kulturni spored sta zaključila domačina z »Maričko«.

Sledilo je še nekoliko zabave.

Uspelo zborovanje v Črenšovcih je pokazalo potrebo, da bomo še kaj podobnega izvedli v ostalih okrajnih središčih.

Mladina „Proizvodnje nafte“ rabi dobro vodstvo za uspešno delo svojih aktivov

V proizvodnji nafte v Dolnji Lendavi je zaposlenih do sedaj med drugimi tudi okrog 570 mladine. V samem začetku, ko v podjetju še ni bilo mnogo mladine, je bil organiziran en sam mladinski aktiv, ki pa je z dotokom mladine naraščal in potreba po ustanovitvi novih aktivov za izboljšanje dela je naraščala. To vprašanje je okrajni komite pravilno rešil in razcepil mladinski aktiv na sedem samostojnih. Zdaj pa se je pokazala še potreba po plačnem funkcionarju, ki bo pravilno vodil mladino in tudi to je bilo lepo rešeno v dogovoru z upravo podjetja.

V tem času so bili uspehi lepi. Mladina je tekmovala med seboj, študirala in vršila vse obveznosti mladine. Organizirana je bila v tem času tudi mladinska vrtalna brigada, ki je svoje delo uspešno končala in v tej brigadi se je mnogo mladine usposobilo za vrtanje. Po opravljenem delu, ki si ga je ta brigada zadala, se je brigada razformirala in mladinci so bili dodeljeni vrtalnim skupinam kot polkvalificirani delavci.

Po kongresu LMS pa je delo mladine vidno upadalo. Del vzroka je odboru AFŽ, ki je sedaj pokazal vso iniciativo ter z osebnim delom priskočil na pomoč, da bo igrišče res tudi dograjen. Matere, ki so vključene v to organizacijo, čutijo potrebo in vidijo tudi korist te ustanove, zato se se tudi resno poprijete tega dela. Gradnja tega maslega objekta nam je pokazala ponovno dejstvo, da se socializem ne gradi z besedami, ampak z delom.

Sirok razmah tekmovanja v rudniku Breza

Vedno več rudarjev tekmuje za visoko produktivnost dela po Sirotanovičevem sistemu

V noči med 30. in 31. avgustom 1935. leta je v premogovniku Irmine v Donbasu mladi ruski rudar Aleksej Grigorjevič Stahanov, po rodu siromašni kmet iz orlovske oblasti, izkopal s svojo brigado v eni izmenji 102 ton premoga. To je bil zgodovinski dogodek. Pred tem je bila norma enega kopača 8—10 ton, pa se niso zadržali pri tem uspehu. Tri dni po tem je partijski organizator Miron Džukanov, ki je delal po metodi Stahanova, izkopal v istem premogovniku 115 ton. A po tem je komсомолец Koncelalov izkopal 125 ton. Nedolgo po tem je Stahanov presešel vse uspehe. Tako se je to tekmovanje pretvorilo v pokret.

V predpoldnevni izmenji 24. julija 1949 je v rudniku Breza v Bosni rudar Alija Sirotanovič, po rodu siromašni kmet iz Titoviča v kotaru Visoko, izkopal v eni izmenji s svojo brigado, ki šteje 7 ljudi, 152 ton premoga in je s tem presešel prv Stahanovljev rekord za 50 ton. Na tem ni ostalo. Pet dni pozneje je Nikola Skobič izkopal s svojo brigado 166 ton. Pa tudi na tem ne ostane. To tekmovanje prehaja v močan pokret borbe za povečanje produktivnosti dela v rudarstvu. Tekmovanje v Brezi je zgodovinski dogodek v našem rudarstvu. To tekmovanje kaže, da v naši zemlji, že dorezavajo pogoji za prehod v višjo stopnjo socialističnega tekmovanja. To kaže revolucionarno tempo naše izgradnje. Uspehi v Brezi so po nekaj več od štirih let po osvoboditvi, in so jasen dokaz poštenosti našega delavskega razreda za izgradnjo socializma.

»Polna je Breza Sirotanovičev«

... Jaz sem pred dvema mesecema bil v Sarajevu na kongresu sindikatov Bosne in Hercegovine. Delegati so vzklkali: »Živel Alija Sirotanovič« in hoteli, da govorim. Jaz sem jim rekel: »Poslušajte me, tovariši in bratje moj! Ne povzdiguje samo Alija Sirotanovič, polna je Breza takih Sirotanovičev.« A oni so vprašali: »Koliko je takih?« A jaz sem jim odgovoril: »Vsaj trideset jih je takih.« Delegati pa ploskajo, vzklkajo in kličejo — »ne moreš do besede več...«

Tako pripoveduje Sirotanovič in nasteva: prv takšen je Nikola Skobič, pa drugi Handu Kadrić, pa Atif Jusić, in še Mehmed Omerović ter Mulo Beširovič in še Franjo Spoljarić, Pero Radosavljevič...«

In bilo jih je še več kot trideset.

Tako oni delajo

Alija je v izmenji od 7. zjutraj do 3. popoldne. Dan prej pa (od 3. popoldne do 11. ponoči) je delal na istem mestu Nikola Skobič. Nikolina brigada mora pred tem, ko konča z delom, pripraviti delovnišče za Alijino brigado, katera je zopet obvezana, pripraviti delovnišče za Nikolino brigado, katera jo izmenjuje. To pomeni, da v času izmenjevanja mora ostati brigadi na delovnišču dovolj pripravljene premoga, tako, da novi vozač: ne čakajo, da se minira, ampak takoj tvorijo. To je na dveh delovniščih. Na tretjem je »čisto«. Tu Alija pripravljajo podgradi in vrta luknje za mine. V tem času se čisti prvo delovnišče in ko so na tretjem izvrstane luknje, preide Alija na prvo in nadaljuje tako kot na tretjem mestu.

Tako to gre kot po nekem lancu: eni druge izmenjujejo, oni drugim pripravljajo material in niti eni niti drugi ne čakajo, ampak takoj delajo in tako izkoriščajo vsako minuto.

Dva dni pozneje nov rekord

Po Sirotanovičevem sistemu dela so začeli delati tudi drugi rudarji rudnika Breza. Pričelo se je živo tekmovanje za presežne rekorde in že dva dni pozneje je dosežen nov rekord. Rudar Nikola Skobič je s svojo brigado izkopal 16 ton premoga v eni izmenji. S tem uspehom je presešel za 14 ton Alijev rekord.

Zopet presežen prvi rekord Stahanova

Rudarji rudnika Breza dosegajo v tekmovanju vedno večje rezultate. Vedno več rudarjev dosega rezultate, kateri se približujejo rekordu Alije Sirotanoviča in Nikola Skobiča. Tako je v jami Grabovik rudar Mujo Bajerić s svojim brigadirji izkopal v eni izmenji 245 vagonetov, t. j. 132 ton premoga. Mladinec Omerović Omer pa je s petim brigadirji izkopal 165 vagonetov premoga ali 89 ton.

Ti uspehi so doseženi kljub temu, da je v tem rovu delo težje kot v Alijinem, da vagoneti niso pravočasno prihajali na mesto in da ni norma odrejena po vagonetih, ampak po metrih izvirnega hodnika. Kljub temu, da ni bilo dovolj električnega toka in jeklenih vrvi.

Prav tako kot Mujo Bajerić in Omer Omerović, je tudi Osman Buljetović presešel v svoji izmenji prvi stahanovski rekord. In je izkopal s svojo brigado 244 vagonetov ali 131,5 ton premoga.

Ti uspehi dokazujejo pravilnost Alijine trditve: »Breza je polna Sirotanovičev«.

»Čim več je klevet, tem več ton premoga bomo dali«

Rudarji rudnika Breza so v svojem pismu vsem redakcijam časopisov odgovorili na klevete Informbiroja. V svojem pismu navajajo:

... Na vse te sramotne postopke mi rudarji Breze odgovarjamo z vse večjim delom in socialističnim tekmovanjem. Mi postajamo udarniki v vse večjem številu. Mi presežemo vse nor-

me in dosegamo in presežemo rekorde našega slavnega tovariša Stahanova. Vsakemu je jasno, da mi to ne dosegamo niti ne bi mogli doseči, če bi bili v to prisiljeni, kot nam to pripovedujejo informbirojevski klevetniki. Z največjim ogorčenjem protestiramo očitno tem lažem in klevetam in izjavljamo, da bomo šli še dalje. Mi bomo delali še boljše in dali vse za povečanje produktivnosti dela in proizvodnje. Mi skupaj z našimi narodi pojemo:

»Sto je više kleveta i laži, Tito nam je miliji i draži...«

Tako tudi na te klevete o naših rudarjih odgovarjamo:

»Čim več je klevet, tem več ton premoga bomo dali za izgradnjo socializma, za našo Partijo in Tita.«

Mi se borimo za boljše življenje, a jasno je vsem, da to ni lahko, tem bolj, ker nas ovirajo iz tistih strani, od koder bi morali dobiti pomoč. Primeri kažejo, da mi lahko premagamo še večje težkoče, a to smo dokazali tudi v veliki osvobodilni vojni. Primeri našega dosežanja dela in učinka dokazujejo, da mi napredujemo, da se s poštenostjo in zavestjo lahko doseže vse.

Kljub nezaljubljenim gojnim in motnim smo naš polletni plan izvršili 45 dni pred rokom. A polletni plan v tem letu tri dni pred rokom. Preseganje norm je odgovor nas najboljših delavcev, rudarjev iz vsega kolektiva rudnika Breza.

V imenu rudarjev so podpisali pismo Alija Sirotanovič 12kratni udarnik, Nikola Skobič 12kratni udarnik, Franjo Spoljarić 8kratni udarnik, Stjepan Vidović 9kratni udarnik, Veljko Jusić 8kratni udarnik.

Informbirojevski „internacionalizem“ - se razgaljuje v pomadžarjenju porabskih Slovencev

Položaj narodnih manjšin na Madžarskem je bil slab. Še bolj pa je postal šal za objavo resolucije Informbiroja. Na najslabšem so porabski Slovenci. Madžari jim ne dovoljujejo imeti šole v slovenskem jeziku in jim ne priznavajo niti ostalih manjšinskih pravic. Porabski Slovenci so povečini revni kmetje in kmetijski delavci, izkoriščani od madžarskih in avstrijskih veleposestnikov že skozi stoletja. To stanje se po l. 1945 ni prav nič izpremenilo. Niti eden porabski Slovenec ni dobil po izvodbi agrarne reforme na Madžarskem niti kočka veleposesniške zemlje. Namesto tega je bil sprožen predlog, da se porabskim Slovincem enostavno zemlja zapleni in da se jih izseli. Madžarske oblasti so tolačili ta predlog z »aktivno podporo nacizma«, ki so jo baje dajali porabski Slovenci okupatorjem. Porabske Slovence preganjajo kot fašiste, podpirajo pa okorele fašiste »tolksdajcerje« iz župnije Bacs Bodrog, ki so se borili za Hitlerja na vzhodni fronti. Ti so dobili 50 oralov agrarne zemlje. Tako so dobili zemljo tudi Nemci, ki so tik pred osvoboditvijo bežali iz Jugoslavije v bojni pred kaznjivo.

Po objavi resolucije Informbiroja pa se je pričelo plenjenje zemlje in temu se je pridružila brezobzirnost policijskih organov, ki so uvedli »politično uroš«, a potovanje iz kraja v kraj dovoljujejo le s posebnimi dovoljenji, prav na enak način kot za najtežjih dni Horthyjeve fašistične diktature. Aretacije in »čistke« po slovenskih vaseh so prav tako posledica informbirojevskega »internacionalizma«. Prav tako so pristopili k uničevanju slovenskih knjig, ne oziraje se na to, ali so šolske ali marksistične. Tako postopa madžarska vlada — vlada delavske Partije.

Na sličan način so pristopili k ustanovitvi kmetijske delovne zadruga v Dol. Seniku. To je vas s pretežno večino slovenskega življa. Kmetje so do-

biš odloč, da je njihovo premoženje zaplenjeno, nato pa so prišli agitatorji madžarske delavske Partije v spremstvu policije in agentov AVO (tajne policije), ki so razglasili Slovence, da odlok o zaplenbi imovine ne velja za tiste, ki pristopijo v zadrugo; tiste, ki tega nočejo storiti, pa bodo kazensko presegli v notranjost države.

Takšne so demokratične metode madžarske oblasti pri »movanju kmetijskih zadrug. Vse je še bolj jasno in razumljivo, če upoštevamo, da je bil glavni »zadržni« agitator med porabskimi Slovenci Franc Bertanovič, ki se je odlikoval kot fašistični oficir proti Rdeči armadi.

Slično so se izkazali tudi pri popisovanju prebivalstva januarja letosnjega leta. Tedaj so na grob način silili porabske Slovence, da se izjavijo za Madžare. Sledile so številne aretacije. Med aretiranimi so bili tudi Jože Belič, član pokrajanskega odbora Zveze žužnih Slovanov in njegov oče hčerki, Karel Gašpar, Martin Štajar in še drugi. Vse aretirane Slovence v zaporih prepejajo, da bi jih tako »prepričali« in pripravili do izjav, s katerimi bi se naj obvezali, da bodo razširjali protijugoslovanske klevete v slogu resolucije Informbiroja. Karel Gašpar je plačal celo z življenjem to informbirojevsko »prepričevanje«.

Ko so Gašparja v zaporu slednjič prisilili, da se je izjavil za Informbiro, so ga v maju izpuščili. Gašpar je svojim rojakom seveda povedal vse o tem, kako ga so prisilili za izjavo. Zaradi tega ga je madžarska policija še večkrat »zasiščala«. Ker pa ji ni uspelo, da bi ga prestrašila, so ga »neznano« 24. junija, ko se je vračal s polja, iz zasede ubili. Ta umor je policija izkoristila za obsežne aretacije iz njegove vasi pod pretvezo »iskanja zločincev«.

Takšnega terorja porabski Slovenci ne morejo več prenašati, zato so zahtevali dovoljenje za preselitev, toda mad-

Z medsebojno pomočjo bo mogoče pravilno izkoriščati kmet. stroje v obdelovalnih zadrugah

Sele pred kratkim ustanovljena Kmetijsko-obdelovalna zadruga v Iljaševcih ni imela nobenega kmetijskega stroja. Predsednik Kmetijsko-obdelovalne zadruga v Iljaševcih je dobil od Okrajnega izvršnega odbora odločbo za kosilni stroj, ki se nahaja pri tov. Makovcu neizkoriščen. Ta stroj naj bi zadruga v Iljaševcih uporabila za košnjo. Predsednik Kmetijsko-obdelovalne zadruga v Iljaševcih je bil pri tov. Makovcu, toda stroja ni mogel dvigniti, kajti ta ga je že posodil zadrugi Boreči.

Kmetijsko-obdelovalna zadruga v Križevcih pa ima štiri kosilne stroje. Ti stroji pa niso pravilno izkoriščeni vsled premajhne povezave med Kmetijsko-obdelovalnimi zadrugami v Ljutomerem okraju. Tako v Iljaševcih obdelujejo zemljo brez pomoči strojev, čeprav bi si lahko stroj izposodili od Kmetijsko-obdelovalne zadruga Križevci. Vsled tega trdijo, da ni mogoče dati ljudi iz njihove zadruga v frontno brigado in na slične akcije.

S pravilno koordinacijo dela bodo tudi vsi stroji pravilno izkoriščeni, bo efekt dela večji in ne bo ovire za odhod v frontno brigado ali ostale nujne delovne akcije. F. J.

L. radgonska sindikalna delovna brigada na sečnji drv je razglasila prve udarnike

Gornja Radgona. — Za čim uspešnejšo izvedbo plana sečnje drv se je osnovala v Gor. Radgoni sindikalna delovna brigada Franca Leskoška. V brigadi so zastopane vse sindikalne podružnice radgonskega okraja. Brigada dela na Osankarici.

Kljub napornemu delu je razpoloženje v brigadi zelo dobro. V prostem času prirejajo predavanja, sestavili so svoj pevski zbor, ki ima redne pevske vaje. Najboljši so večeri ob tabornem ognju, ko se zbere vsa brigada in razpravlja o vseh tekočih vprašanjih.

Takoj v prvih dneh se je odlikovala I. četa, ki je prejela tudi četno prehodno zastavico. Četa je napovedala tekmovanje II. četi. Med desetimi je najboljša I. desetina I. čete.

Pred kratkim so bili razglašeni za udarnike sledeči tovariši: Jože Čpot, Alojz Kovač, Anton Magdič in Andrej Škrlec; pohvaljeni pa so bili: Franc Drvarič, Alojz Fras Janez Kavčič, Stefan Kolarič, Franc Novak, Marija Pezdirc, Franc Stranjšek in Franc Gosak.

Kmetijsko obdelovalna zadruga »Bodočnost« v Ernajevu je dosegla največji hektarski donos pšenice v državi

Tretja poljedelska brigada kmetijske obdelovalne zadruga v Zmajevu, ki jo vodi brigadir Blagota Torovič, je dosegla to leto povprečen hektarski donos pšenice 4350 kg na hektar. To je največji hektarski donos pšenice, ki je bil to leto registriran v naši državi.

žarske oblasti jim tega ne dovolijo. Tako so prisiljeni, bežati na skrivaj preko meje v Jugoslavijo. Da bi to preprečili, so Madžari še bolj zastražili mejo in jo obdali z bodečo žico. Temu načinu pravijo v Pešti »dosledna borba proti nacionalizmu«.

Takšna je informbirojevska praksa in njena teorija. P. M.

Tudi gasilci imajo svojo vlogo pri mlačvi

Mlačev v prekmurskem okraju je sedaj na višku Zadruga se z vsemi svojimi silami trudijo, da zagotovijo ljudstvu dovoljno preskrbo. Prav tako se tudi privatni sektor zaveda svoje dolžnosti ter vlogo vse svoje sile v delo, da bi mogel v dovoljni meri zadostiti obvezni oddaji in pa svojim družinam zagotoviti dovolj kruha.

Ves ta trud in napore, ki jih vlogo prekmursko ljudstvo v svoje delo za zboljšanje živiljskega standarda, pa nam iz neupredivnosti lahko uniči v zelo kratkem času naš najhujši sovražnik — požar.

V boj temu sovražniku in uničevalcu sadov dela ljudstva pa se hočemo z vsemi silami zoperstaviti mi gasilci, ki se zavedamo svojih gasilskih dolžnosti in tudi tega, da s svojo požrtvovalnostjo in vztrajnostjo pri izvajanju živiljskega akcij doniramo velik delež k izgradnji naše domovine. Naj ne bo enega mlačišča v našem okraju, katerega ne bi nadzorovalo budno oko našega izvežbanega gasilca — čuvarja ljudskega imetja, ki je pripravljen biti v tem važnem času pri delu na razpolago z vsem svojim častilskim orodjem in znanjem, ter zavarovati svoj pridelek pred uničevalnim ognjem.

Obveščamo vse pevce SKUD-a »Stefan Kovača«, da se bo vršila dne 22. avgusta redna pevka vaja v Glasbeni šoli v Murski Soboti. Pevska vaja je za vse člane zbora strogo obvezna.

Sprejemajo se tudi novi člani od 15. t. m. naprej vsak dan od 19. do 20. ure v Glasbeni šoli v Murski Soboti.

Odbor.

Fizkultura

Ledava — Ljutomer 5:3 (1:0)

V nedeljo, 7. avgusta, je gostovalo moštvo »Ledave« v Ljutomeru, kjer je odigralo proti tamkajšnjemu moštvu nogometno tekmo za Titov kup FLRJ.

Igra je bila vseskozi živahna in zanimiva, a v trenutkih tudi surova. Obe moštvi sta s hitrimi prodori prehajali pred gol in sta, vsako za svoj tim, skušali doseči uspeh. Čeprav so gostje igrali z rezervnimi igralci, so vendarle dosegli po lep: kombinaciji že v 12. minutah gol. Tudi domačini so se trudili, lepo kombinirali in pri krilih prihajali pred gol »Ledave«, vendar so se gostje z Marošem na čelu trdovratno borili in preprečevali vse njihove napade. Prav tako so gostje izvedli do odmeta še nešteto lepih napadov, toda zaradi nesigurnega streljanja niso spremenili rezultata.

Takoj po odmoru so gostje bili v premoči in v 13. minuti dosegli drugi gol po Skaliču. Domačin klub temu niso klonili. Nasprotno, prešli so v protinapad in čisto zmedli goste. Po lepih akcijah so dosegli celo dva zaporedna gola po centru Škofu in izenačili. Zdej je igra postala surova in nelepa. Zogo so samo nabijali, oboji so namerno delali prekrške; 11-metrovko, prisojeno proti gostom, je vratar obranil. Tako se je igra končala neodločeno, da je moral sodnik igro podaljšati za dvakrat po 15 minut.

Gostje so v podaljškju igrali le z devetimi igralci, ker sta dva igralca morala zapustiti igrišče. Vendar so se gostje do kraja izvrstno branili, celo včasih hitro prišli pred gol domačinov ter na tak način dosegli tretji gol po lepo streljani žogi Ovčeka. Domačini so na to po Zenkoviču zopet izenačili.

Nazadnje so domačini čisto odpovedali in gostje so si proti koncu po Ovčeku, nato po Kanimu priborili zmago ter tako prišli v murskosoboški grupi v finale z Nafto II. P. R.

Dopisujte v „Ljudski glas“

Na poučni ekskurziji

(Nadaljevanje)

Večerilo se je. Vlak je ustavil. Pispeli smo na postajo Temerin. Tukaj je kmetijsko obdelovalna zadruga »Aleksandra Rankoviča«, kamor smo bili namenjeni. Sicer se bili o našem prihodu obveščeni zadrudniki, toda na postaji jih nismo opazili. Malo smo postali in se ogledovali in prav ko smo že misliti kreniti in sami poiskati zadrugo, nam je pristopila kmečka žena in vprašala: »Kam pa ste namenjeni?«

Povedali smo ji, kam in od kod in videli smo, da je to zadruga. Veselo je pomahala in izza ogla postaje se jih je prikazalo še več. Veselo smo se pozdravili in napotili proti zadrugi. Pomnenkovali smo se, kot da smo stari znanci in smo se po dolgi odsotnosti zopet srečali. Se zapeli smo. Veselo je bilo. Vaščani Temerina pa so prihajali na cesto, nas pozdravljali in poslušali.

Kljub temu, da smo bili utrujeni od dolgega potovanja, nam ni bilo za počitek. Vsek izmed nas je spraševal predsednika zadruga to ali ono iz življenja zadrudnikov. Predsednik pa je rad in vsem odgovarjal. Marsikaj je povedal, kar nam je bilo novo. Zadrugno življenje je tukaj vse kaj drugega, kot pa pri nas, kjer so zadruga komaj v začetnem razvoju in v njih ni tiste čvrstine, ki je tukaj.

Obstali smo pred veliko zgradbo. Nad velikimi vrati je viden napis: »Selja«

lepo urejeno življenje, v kateri je toliko požrtvovalnih in prijaznih, veselih, zmogovitih ljudi novega kova.

Precej pozno je že bilo, ko smo se pripravili na kulturni program, katerega smo jim obljubili. Mnogo gledalcev se je zbralo in vsi so že nestrpno pričakovali. Pa smo nastopili. Nastop je bil prikaz vsega, kar smo se s kulturno prosvetnega področja naučili v šolskem letu. Končali pa smo program s skupnim nastopom z zadrugno mladino. Zaplesali smo kolo in potem smo se skupno veselili in zabavali. Seznanili smo se med seboj in v prijetnem pogovoru smo pozabili, da je noč in da smo utrujeni in da nas še čaka dolga pot, za katero se je treba spočiti.

Na to nas je spomnil predsednik zadruga, ki je naševal ljudi, kateri niso bode vzeli na prenočišče. Pa so bili vsi, da naj bo vsaj eden pri njih, toda nas je bilo premalo in nekateri so bili prizadeti s tem.

Ko smo šli z zadrudniki na počitek, smo opazili v enem dvorišču ob kmetijskih strojih gručo ljudi.

»Pa ne nameravate delati ponoči?« se je oglašil eden med nami.

Pa je zadrudnik pojasnil:

»Nocoj je žetev.«

»Kdo pa vas silij v to, da delate ponoči?« ni bilo razumljivo nekemu.

»Potrebno je, da opravimo žetev, pa smo odločili, da bomo delali tudi ponoči, se je smejal zadrudnik, ko je videl, kako začudeno smo pogledovali proti arci ob strojih.

Molčali smo. Vsak je spoznal, da je pač tukaj visoka zadruga zavest, in da so to izgrajeni ljudje. Mogoče bi se slučajnim vprašanjem, ki se nam zdijo »mestna, smejal: češ, še tega ne moremo razumeti, kar je tako enostavno in samoumljivo.

Na domovih zadrudnikov je bilo prav tako prijetno, kot drugod v zadrugi.

Kmet-zadrudnik, pri katerem sem bil, je bil mali kmet, po rodu Madžar. Marsikatero podrobnost o zadrugi mi je povedal. Pripovedoval je, da je zadruga ustanovljena že v prvih mesecih leta 1946. in da je bil začetek mnogo težji, kot pa je začetek novih zadrug; zadrugi se ustanovljajo zdaj, ko je zadruga praksa že poznana vsem. Takrat, ko so oni vstopili v zadrugo — bilo jih je 17 družin — je bila to prva zadruga v vsem okolišju in je jasno vzbudila srd pri nasprotnih zadrudništvu. Ti so delali vse, kar je bilo mogoče, da bi povzročili razpad zadruga.

»Pomislil, mi je dejal »Takrat nas je bilo vsega sedemnajst v zadrugi a zdaj so v vsi že tri obdelovalne zadruga.« Pomolčal je in pristavil, kot sam se je »Sedemnajst zadrudnikov; sedemna družin v kmetijsko obdelovalni zadrugi, kako mali odstotek je to, če računamo, da ima vas Temerin trinajsttisoč prebivalcev...«

Gonjo proti zadrugi so pričel prav tisti, ki so prišli pod agrarno reformo ali pod nacionalizacijo. Te pa so zadrudniki dobro poznali in jim odgovorili z vedno večjimi uspehi, ki so prišli

vidno do izraza že v začetku leta 1947. V letu 1948. pa so ustanovili v vasi že drugo obdelovalno zadrugo. Hoteli »na so se vriniti tudi razdirači, toda te so poznali kot špekulante že od prej in jih sploh niso sprejeli.

»Kar potrebujemo, mi prodaja zadruga po normalni ceni, toda redko kaj rabim, ker mi vse zraste na ohišnici...« je pripovedoval naprej. »Z zaslužkom pa mora biti vsak zadovoljen, saj sem amo v letu 1947 dobil dvanajst tisoč bonov in isto toliko denarja. In žene prav tako. Izgleda pa, da bo letošnji zaslužek mnogo večji. Le dež nam nekoliko nagaja.«

»Posejal sem na ohišnico koruzo, a radim tri svinje. Dve bom ohranil zase, a eno bom oddal državi, kljub temu, da nimamo obvezne oddaje... je pripovedoval dalje. »Krave nočem imeti, saj gobim vsak dan dovolj mleka na dom... Kot jak delamo vsi. Če je potrebno tudi preko osem ur. Včasih tudi vso noč, če je lepo in potrebno. Pa to ni vse. V vasi imamo največji zadrudni dom v okraju in na tem tudi mnogo delamo.«

Pomolčal je, kot bi pomisljal, kaj naj še pove; pa je ponosno nadaljeval: »Kmalu bomo iz treh zdrudili eno veliko zadrugo in potem pridite in pogledajte kakšne uspehe dosegamo. Pa sviloprejo, ki jo gojimo že zdaj, bomo razširili. Je bolj donosna, kot kajkoli drugo.«

Se marsikaj bi povedal, pa je bilo že pozno in potrebno je bilo misliti na počitek. Tega sva se spomnila šele takrat, ko je ura odbila eno po polnoči.

(Nadaljevanje sledi.)

Pionirji se učijo, igrajo in gradijo

Veliko novega so videli pionirji soboškega okraja na taborenju v G. Lendavi

Daleč med gričevje Goriškega vodi pot proti Gornji Lendavi. Vijugava je ta pot in ne moreš zanesljivo povedati smeri, če si na poti tretjič ali četrtič. Najprej se pelješ preko prostrane ravnine, na kateri raste le koruza, a ostala žita so že davno spravljena. Za njimi so ostala le strnišča. Vasi so prav takšne, kot povsod v Prekmurju: nizke s slamo krite hiše, skromno razurščene ob cesti, z ozkim pasom vrta pred hišo, na katerem rasto hruške, slive ali jablane, ki čuvajo in skrivajo pogledu prekmurško naselja. Take vasi so dolge in so značilne le za ravenski predel. Čim pa se cesta vzpenja v položna pobočja, se izpreminja tudi pejsajz in značilnosti naselij. Pogled ti vabijo gozdovi, živobarvne hrpe njiv; na nekaterih je koruza, na drugih detelja, nekatere so že preorane, a umes so gozdovi.

Včasih se gozdovi razprostirajo tik do ceste. Ponosna stebela borov ti prikazuje novo sliko. Tukaj se vzpenja cesta že bolj strmo. V debila teh dreves so vrezane zareze v obliki črke V in zareze so široke. Spodaj, kjer se zareze stikata, je lončena posoda prekriža z deščico. Tukaj se je precej razvil smolarjenje, ki prinaša dokaj dohodka.

Tod mimo so se peljali pionirski ki so se zbrali pred dvema tednoma na Okrajnem Pionirskem Štabu z namenom, da krenejo na taborenje. Okrajni Pionirski Štab jim je namenil lepe počitnice, veliko razvedrila in prikazati veliko novega. Marsikaj je zanimalo pionirje, zato so marsikaj spraševali svoje voditelje. Oko pionirja je budno kot oko našega pograničnega stražarja. Vse opazi in kar je novo zanj, hoče vedeti.

Se nekaj minut vožnje po serpentinah navzgor in kmalu bodo na cilju. Tukaj bodo nanovo zaživeli. Precej jih je in kot so pripovedovali voditelji, jih pride še več.

Toda škoda. Mračiti se je že pričelo in videti ni več prav nič posebnega. Pa videli so pionirji že marsikaj in za prvi dan je dovolj...

Nastanili so se v centru vasi. Namerali so bivati zgoraj, v osnovni šoli, toda sitnosti bi bile s prenašanjem vode in so pač naredili tako, kot je bilo boljše. Tovariš Karđoš je dejal, da je tako boljše in vsi so bili istega mišljenja. Saj je on upravniki vsega, kar je v zvezi s taborenjem in pionirji vedo, da jim on hoče vse najboljše.

Pionirji so tiho in pazljivo ogledovali svoje novo bivališče. Toda le prave. Kaj kmalu so se seznanili z vsem. Kuhinjo so namestili v zadružno dom. Sicer je bilo treba še nekaj popraviti in okno postaviti, toda to je bilo hitro gotovo. Toda kako bo s hrano? Ali

bo tako dobra kot je bila doma? To jih je najbolj zanimalo. Pa je bila še boljša. Riž, meso, solata. Vse je bilo pripravljeno kot za dobre goste. Pionirji so takoj opazili, da je njim posvečena vsa pažnja in bili so sami s seboj zadovoljni.

S hišnim redom so se kaj kmalu seznanili. Obednica je bila kar zunaj, saj je bilo prekrasno vreme. Pred zadružni dom so postavili drog in dvignili zastavo in to je dalo še poudarka taborenju in pionirjem. Potem se je ogledal Vlado. Sicer so ga malo čudno pogledali, ko jim je pripovedoval:

»Zapomnite si: zjutraj, takoj ko ustanete, bo v bodoče fizkultura. Sele za tem pride na vrsto pospravljanje sobe in umivanje pa zajtrk. Ni prav, če izgleda človek zaspano. Niti misliti prav ne more, pa telo je še skoraj trdno. Z nekaj živimi gibi pa odpraviš spanec in se osvežiš, da bi kar ves dan skahal. Pa tek dobiš.«

Pa so se sami prepričali, da je tako prav in z veseljem so zjutraj telovadili. Potem so pa vadili mete z žogo in igre in marsikaj novega jim je pokazal Vlado. Zdelo se jim je, da Vlado vse ve in vedno novo so ga upraveljali. Pa je imel na zalogi vse preveč tega.

Pionirji pa se niso ukvarjali samo s fizkulturo. Tudi kulturno prosvetno delo jim je bilo priljubljeno. Vsi so želeli nastopati. Igrico so se hoteli naučiti. Pa so se razdelili v dramski krožek; v posebnem krožku so bili tisti, ki so se hoteli naučiti deklamirati lepe pesmice in zopet svoj krožek so imeli pevci. Učenje jim ni delalo preglativ. Kar mimogrede so se naučili...

Eh, pa niso samo posedali v vati. Vse preživeli in preradovedni so bili. Od zadružnega doma se lepo vidi velik stari grofovski grad in Milka je prva spraševala: »Kdo pa stanuje v tako veliki hiši?« Pa tudi drugi so postali pozorni na to. In sklenili so, da bodo šli na vrh hriba in v to »hišo« in si jo ogledali in voditeljica tovarišica Marica jim bo pripovedovala...

Pa so ustopili preko praga Tihom je bilo v gradu in mračno. Pionirji so sicer nekoliko potihnili, saj je preveč odmevalo notri, toda molčati niso mogli. Sobe, ki so se vstrelje v krogu, jih niso mnogo zanimale. Zanimivo je bilo v kleti, kjer so se videli ostanke iz prav starih časov, ko je ta prostor služil za mučilnico. Še bolj pa je bilo zanimivo, kar jim je o tem pripovedovala tovarišica Marica.

Pa zgornji in spodnji del dvorišča je bil tudi zanimiv. Razkropili so se in marsikaj so si med seboj pripovedovali. Domišljija jim je pričarala

prečudne slike o preteklosti, ki je niso poznali drugače, kot iz pripovedovanja svojih voditeljev.

Pa so prišli zopet na plan pred grad in zavlelo je v njih toplo iz gozdov in zopet so bili poredneži kot vedno. Nasmejani so se napotili proti zadružnemu domu...

»Pionirji morajo vedeti mnogo o pionirski organizaciji,« jim je povedala nova voditeljica — tudi Marica. Pionirji so prislunili in sprejeli predlog, da gredo v pionirski organizaciji. Predvsem zanimivo zanje je bilo pripovedovanje o junaštvih pionirskih odredov v času partizanskih borb.

»Jaz bom tudi takšen!« je sklenil Stanko. On je že v prvih dneh pokazal, da bo dober fizkulturnik in zato so mu tudi verjeli, da bo res tak, saj je najbolj okreten in bister.

Pa so govorili tudi o tem, kako se mora pionir ponasati, kakšen mora biti proti starejšim in kako pionir pozdravlja in odslasi se je Ivanček: »Jaz pa vem, kako se pozdravljal in je skrčil prste v pest, jo prinesel k čelu in zaklical zvonko: »Za domovino, za Tita!«... »Naprej!« se je odzval ves roj. Ivanček pa je nadaljeval: »Pa vem, kdo je najbolj takšen kot pravite, da moramo biti — Karcil!«

Potem pa so govorili o tem, kaj vse lahko postanejo, če se bodo pridno učili...

»Jaz bom inženir!«
»Jaz pa mornar!«
»Jaz pa traktorist!« so se prehiteli.

»Jaz pa ne vem, kaj bom. Vse drugo, zamo hlapec nel!« se je ogledal zopet Ivanček.

Poleg vsega drugega, kar jim je za vzemalo ves dan časa, pa niso pozabili niti na sloves. Vsa je imel nekaj navisati. Vse, kar so videli, so opisovali in vtisi so bili sicer navisani z okorno pisavo, toda prijetno in po domače.

Dnevi so hitro minovali in prihajati so jela pisma od doma. Oče se je zanimal za svojega sinčka, a mamica za hčerke in tudi hčerke in sinčki niso pozabili na starše. Pisali so jim, kako dobro se imajo, kako se debelijo in da jim bodo, ko se urneje, veliko pripovedovali...

Sobota je tu. Niti pomislil ne bi na to, da je čas tako potekal, če ne bi imeli s seboj koledarja. Za ta dan so se zmenili, da bo zvečer taborni ogenj. Velik kup vej je treba znošiti pred zadružni dom. Prav prijeten živ-zau je bilo slišati ves dan. Vsi se pripravljajo na taborni ogenj. Deklamirati bo treba, peti in igrati. Uspeshe, dosežene v vsem tednu, je treba prikazati vsem. Pokazati je treba, da pionirji niso prišli na taborenje zato, da bi lenarili.

Zvečer so se zbrali ob tabornem ognju tudi vaščani. Pionirji so zapeli svojo himno in po tem je spregovoril tovariš upravniki. Zahvalil se je organizaciji žena Gornje Lendave in Ro-

gaševcev za vsestransko pomoč, katero so nudile vodstvu taborenja že od prvega dneva, a pionirji so jim bili res hvaležni, saj so pokazale za njih skrb, katere se nikoli ne bi nadejali...

Še par igrice so prikazali, potem pa so zapeli. Vlado ni samo dober fizkulturnik, ampak tudi dobro poje, še lepše pa igra na kitaro in to je tako lepo zvečer, ko je povsod taka tišina in se pesem tako daleč razlega.

Med zanimive doživljaje pionirjev je šteti tudi poučen izlet na državno posestvo. Tukaj so se pionirji učili velikemu številu prasičev, saj jih ima posestvo preko 200 v dveh suinjah, ki so tako lepo urejeni, kot jih še niso videli. Tudi krav je veliko na tem posestvu, a najbolj zanimiva pa je drevesnica, v kateri gojijo preko 70.000 sadik, a številu se bo zvišalo na 200.000. V tej drevesnici pa gojijo različne vrste dreveja — je prilikavo, radežje in visoko. Prav tako dreveje je že doraslo v sadovnjakih.

Tovariš Mezek, upravniki, jim je lepo, razumljivo, preprosto pripovedoval o sadnem drevju in sadju; prav vse — od peške pa do novega sadeža. Pionirji, ki niso mnogo pomisljali na veliko pot tega razvoja, so doumeli težave, ki so s sadjarstvom — posebno če sadike zbolijo, kot so na tem posestvu, kjer se je razpasla drevesna uš tako, da so jo odpravili le z izstranim škropljenjem, ki je trajalo štiri-najst dni zaporedoma.

Pa so videli že marsikaj. Ogledali so si še žago in mlino, pa kamnolom. Ogledali bi si še lončarstvo, ki je lepo razvito v bližnji okolici, toda zmotilo jih je slabo vreme. Prav tako so namerali zadnji dan na otvoritev zadružnega doma v Dolci, toda ta dež je vedno umes. Tako pa so morali počivati, a nekaj zanimivega jim je zonet izmaknilo izpred nosa...

Zato pa so imeli nekaj dni pred odhodom nad vse zanimivo taborenje na bližnjem priču. Tega je vodil Vlado. Povedal jim je, kako se postavlja histori in da poizkusijo v praksi, ali je res tako, kot jim je pripovedoval Vlado, so ozeli s seboj hoke in jih uporabili namesto šotorskih hrič.

Vlado jim je pripovedoval, kako bi našli v vas, če bi se izgubili. Kako jim mnogo o tem, kam je treba obrati pot, pove sonce in če je oblačno, steblo, ki je na severni strani noraščeno z mahom, in pa zvezde. Pripovedoval jim je tudi o tem, kako se vojaki oprezno zakrivajo pred sovražniki in kako se premikajo po gozdovih ali preko planjave in od kod je v te kraje prišla Rdeča armada. In pionirji so že hoteli, da bi tudi to poizkusili: »Kaj, če bi se pomikali, kot da prihaja Rdeča armada!« so želeli.

Za to pa ni bilo časa. Popoldansko ura je bila tu in pionirji, ki so potrebni počitka, so se morali sbrati v svoje šotore in počivati. Tako jim je vstel Vlado in tak je bil dnevi red vse dni na taborenju.

Druga sobota je že tukaj. Pionirji bodo kmalu odrinili na svoje domove in prišli bodo na taborenje drugi. Pa ne smejo oditi kar tako. Pokazati morajo vse, kar vedo. Pridelki bodo zaključni večer v dvorani zadružnega doma. Seznanili so se že tudi s pionirji domače vasi in ti so pristali, da bodo nastopili z njimi. Pionirji tabora bodo pokazali, kar so se pač naučili v tem kratkem času, a pionirji domače vasi to, kar so se že dala učili. Nastopili bodo z baletnimi točkami, katere jih je naučil Milan.

Ta večer so vsi nestrno pričakovali. Prišli pa so tudi domačini, toda bolj rano. Najprej so ustopili v čitalnico, ki je nasproti dvorane, in poslušali radio. Poslušali so vesti iz vsega sveta. Tako se zbirajo večkrat v tednu, najštevilneje pa taktat, če je kak nastop. V čitalnici so lepo uredili. Dolge mize in stoli zagotavljajo udobnost, a številne raznorodne knjižne razvedrilo...

Ta večer so bili namenjeni na pionirsko prireditev. To je že druga take vrste, toda vse bolj obsežna. Še pred letom se niso zbirali tukaj, ker pač ni bilo zadružnega doma in dvorane sploh ni bilo v vasi. Zdaj je tukaj lepa dvorana v zadružnem domu, prijetno urejena oder in prav tako prijetna čitalnica. To vabi. Posebej pa še nastop najmanjših, ki so priljubljeni vsem...

Tovariš upravitelj lendavske šole je za uvod povedal, kaj so želeli pionirji in da jim je želji ustrezno — pokazali bodo, česa so se naučili...

Zavasa se je razmaknila in nastopili so. Prikazali so jutranji zbor ob dviganju zastave in zapeli pionirsko himno. Prav tako je bilo, kot usako jutro taborenja. Potem je spregovoril tovariš upravniki taborenja in potem, ko je prikazal skrb za pionirje, za najmlajše v današnjem času, se je ponovno zahvalil organizaciji žena Lendave in Rogoševcev, ki je dala nad 300 kg zelenjave, kar pomeni za taborenje, katerega se je udeležilo 36 pionirjev, zelo veliko...

Mala pionirka je deklamirala pesmico »Plan« in ploskanje je odmevalo po dvorani. Tudi ostale deklamacije so poslušalcem ugajale. Lepo pa so nastopili pionirji z baletnimi točkami. Naduse prijetna pa je bila točka, v kateri so prikazali opoldanski odmor. S tem zaključnim spredom so pionirji pokazali, da so pridni v učenju in da jim je tudi kulturno prosvetno življenje priljubljeno še poleg vsega drugega...

Še nedelja in ponedeljek predpoldan. Potem pa bodo zopet krenili po serpentinah navzdol, mimo borovih gozdov in mimo razmetanih goriških vasi proti domu. Iz vseh krajev soboškega okraja so se zbrali in zopet se bodo razkropili na vse strani. S seboj pa bodo ponesli vsežino in radost, veselje do učenja in bodo postali pravi pionirji. Dobri pionirski voditelji, ki bodo usmerili svojo organizacijo v tisto smer, v kateri pelje pot v lepše življenje. —ukr—

Ing. Stanislav Jesih

Elektrika v kmetijstvu

Minilo je komaj par desetletij, ko je električna energija prestopila prag naše domovine. V prejšnjih letih je počasi prodirala v mesta, trge, zelo počasi, v vasi, kaj šele na deželo. V prejšnjih časih, ko smo spoznali vse dobre strani električne energije, teh ugodnosti ni bilo deležno vse ljudstvo. Sedaj pa, ko smo si zgradili svojo novo državo, sedaj ko gradimo socializem tudi na vasi, pa prodira tudi električna energija p. t. t. krajem, ki še niso elektrificirani, ki še niso deležni dobrot te tako zaželene plemenite pogonske sile.

Komaj par let je za nam, pa je elektrogospodarstvo, predvsem v naši republiki Sloveniji, doseglo že zavidljive uspehe. Zgradilo se je in se še stajno gradi nove električne centrale. V tej petletki se bo zgradilo novih električnih central skupnega učinka, ki bo presejali nad 160% učinek v letu 1939 že zgrajenih elektrarn.

Istočasno z izgradnjo elektrarn pa naši neutrudljivi delavci in ostalo tehniško osebje gradi daljnovode visoke napetosti, gradi nizkonapetostna omežja in potrebne prehodne ter transformatorske postaje. LR Slovenija bo v dohodnem času nudila električno energijo najoddaljenejšim krajem podeželja.

Ker je v novi Jugoslaviji nastala velika potreba po električni energiji, se je moralo z energijskim korakom pristopiti k izgradnji novih elektrarn, ker le zgrajene nikakor niso zmožne oddavati one energije, ki jo konsumenti, prajemniki zahtevajo. Ta nagej porabi odjema električne energije pa je predvsem zato, ker je naša industrija po Petletnem planu zadolžena za plansko proizvodnjo odgovarjajočih predmetov in ker cena električne energije za široko potrošnjo ni previsoka. Iz vsakodnevnih rezultatov ugotovimo, da nimamo na razpolago dovolj visokega električnega toka, predvsem ne če so vodne razmere neugodne. Pa zato igrajo takomenovane vodne razmere tako veliko vlogo? Vemo, da je precej na njih elektrarn, ki so gnane z vodno silo njihova moč je torej odvisna od vode, ki teče v strugah naših rek. V LR Sloveniji imamo vodnih central učinka, ki je približno še enkrat večji od učinka toplotnih central. Torej zato smo z električno energijo odvisni od vodnih sil. Vodne sile so nam na dneve in jih izrabljamo, če jih ne izrabljamo, tečejo neizrabljene mimo nas. Če

pa proizvajamo električno energijo s premogom, pa z vsakim še tako najhitem odjemom premoga zmanjšamo njegovo naravno zalogo in jo dan za dnem zmanjšujemo. To je torej glavni vzrok, da izrabljamo vodne sile!

Splošno velja, da je poraba električne energije merilo industrializacije, — kulture. Navedemo naj le nekaj števil, ki bodo pokazale nagel korak industrializacije naše dežele baš v času nove Jugoslavije. Če vzamemo, da je bilo v letu 1939 proizvedenih 100% kilovatih ur, tedaj je za leta: 1934 — 51,6%; 1935 — 68,5 odst.; 1938 — 87,5 odst.; 1939 — 100 odst.; 1946 — 125,5 odst.; 1947 — 149,6 odst.; 1948 — 180 odstotkov. Te številke veljajo za LR Slovenijo brez Goriške. Kakor vidimo, je v zadnjih letih velik porast proizvedene električne energije.

Zavedajoč se dejstva, da danes ne moremo z naglico elektrificirati podeželja, moramo prispevati vse naše moči k temu, da se bo izgradnja elektrarn čim prej izvršila in oni meri, ki jo Planoloča. Ko bomo imeli zadostno razpoložljive električne energije, pa se nam bo uresničil sen po prejemu električne energije, ki nam nudi razne ugodnosti.

Tako bo prišel čas, ko bo električna žarnica zamenjala v najbolj osamljenih kmetjski hiši ono zastarelo in nevarno petrolejko. Gospodinjje si bodo v teh hišah razsvetljevale kuhinje in sobe z moderno električno lučjo.

Naše delovno ljudstvo pa bo tako kmetjskemu delovnemu človeku električno energijo tudi za druge namene. Odrvgli bomo likalnike na oglje ali na železen vložek in ga zamenjali z električnim. Omogočeno nam bo, da bomo iz oddaljenih krajev s pomočjo električnega toka poslušali z radioaparati govore, petje ali godbo in celo gledali slike. Električni tok bo segel tako daleč, da bo umna gospodinja zamenjala štedilnik z električnim rešojem. Tudi sobo bomo ogrevali z električnimi pečmi, les, pa ki ga dosejati rabimo za kurjenje bomo rabili za druge koristne namene.

Skratka: v bližnji bodočnosti si ne bomo mogli zamisliti solidnega kmetjskega gospodarstva brez električne energije, ki ona nam daje tok za razsvetljavo hiš, hlevov, kleti, žene elektromotore, od največjih do najmanjših ter razne opredate v gospodinjstvu in stredi živine. Električni tok nam ogreva tudi vodo in

skisuje krmo, vse pri zelo enostavni poslugi, zadostni osebni in ognjavnosti. Z uporabo električne kot pogonske sile je prihranimo nabavo drugih pogonskih surovin, kot bencin ali nafto. Te surovine nabavljamo v inozemstvu; za to uvoz so potrebne devize.

Pa zakaj ne bi stremeli za pogonsko električno energijo? Saj vemo, da ona pomaga poljedelcu in njegovji ženi, nadomesti ga deloma ali popolnoma pri njegovem fizičnem delu, izvršuje razna mehanska dela, skrajšuje delovni čas, nadomešča živali, obdeluje polja za pridobivanje živeza za človeka in živali.

Ta razprava pa naj Vas seznanji z električnimi napravami, ki so v kmetijstvu v rabi:

1. Razsvetljava. Kakor že omenjeno, nam služi električna energija za razsvetljevanje raznih prostorov. Ni več daleč čas, ko bo električna žarnica zamenjala v najbolj osamljeni kmetjski hiši ono zastarelo in nevarno petrolejko. Gospodinjje v teh hišah bodo razsvetljevale kuhinje, sobe in druge prostore z moderno električno lučjo. Kako je prijetno in praktično, ko le z obracanjem peteina na stikalo priključimo žarnico, ki nam razsvetli prostor. Na ta način si bomo prihranili do sedaj uporabljane žveplenke. Električna žarnica bo torej tudi izodrinila ne le žveplenke, temveč tudi nevarno petrolejko, ki jo je bilo treba vedno čistiti. Ne le, da je dosejdanja razsvetljava z žarnico boljše, je tudi cenejša, je praktičnejša od dosejdanje petrolejke. Dočim osvetljuje petrolejka le bližnjo okolico okoli sebe, razsvetljuje žarnica večji prostor.

Zavedajmo se le dobro razsvetljujevan delovni prostor da dober efekt dela. Z električno razsvetljavo pa osvetlujemo tudi v kokušnjakih. Z dobro razsvetljavo, ki naj bo tudi še taktat, ko nastopa jesenska ali zimska tema v večernih ali zgodnjih jutranjih urah, nudimo kokušim daljši čas za hranjenje, zato povečamo njihovo izdatnejšo prehrano, zato zvišamo nesnost.

V kokušnjakih pa nastopa tudi problem zasenčevanja onih kokuših, ki kmalu gredo k nočnemu počitku, torej one, ki ne nesejo jajc.

Osvetlujemo pa na posebni način tudi z ultravioleto razsvetljavo. Ta zelo ugodno vpliva na govelo prašiče, kokuš in druge živali, podaljšuje jim življenjsko dobo, poboljša zdravstveno stanje.

Pri tem pa ne smemo pozabiti na to, da mora biti električna instalacija ne le samo za električno razsvetljavo, temveč za vse priključene odjemalce (za ogrev-

ne aparate, motorje itd.) izvedena z ono instalacijo, ki odgovarja po predpisih za prostor, v katerem se to instalacijo montira. Montažo električne instalacije naj torej izvrši strokovnjak, ker bi v slučaju, če bi način izvedbe električne instalacije prostoru ne odgovarjal, nastal lahko kmalu usoden, nezaželen požar. Pozabiti ne smemo, da baš v kmetijstvu nahajamo poleg običajnih prostorov tudi prostore, ki zahtevajo poseben način izvedbe instalacije in tudi odgovarjajoč material za take instalacije (suhi, mokri, prašni, vnetljivi prostori).

Pri opravljanju raznih poslov bomo predvdeli žarnice, ki so trdno nameščene pod stropom ali steni; rabili pa bomo tudi, sicer bolj redko, prenosne električne svetilke.

Ob tej priliki pa moramo čitatelje seznaniti še s tem, da električno osvetljevanje rastlin pospešuje rast, skrajšuje dobo dozorevanja, zvišuje tvorbo sladkorja. To pride predvsem v poštev v rastlinjakih in toplih gredah.

2. Toplota. Strokovnjakom je znano, da vsak električni tok, ki teče v vodi, proizvaža neko toploto. To toploto, ki se sicer običajno izraža kot zguba prenosnega učinka, pa izrabljamo v toplotne namene.

Taki toplotni aparati v gospodinjstvu so: likalniki, kuhalniki ali rešo in celo štedilniki s pečnjalnikom. Odrvgli bomo likalnike na oglje ali na železen vložek in ga zamenjali z električnim. Na vrsto bo s časom prišel tudi štedilnik, ki bo zamenjan z električnim. Vse to bo taktat, torej v dohodnem času, ko bo naše delovno ljudstvo nudilo električno energijo v zadostni množini ne samo industriji in obrti, pač pa tudi najširšim plastem našega ljudstva.

Električna toplota je važna predvsem ker z njo ne izrabljamo nobenih izgornih snovi, torej ne izrablja kisika iz zraka, ki ga rabi vse, kar živi.

Električno toploto rabimo še za a) ogrevanje gred. Te nam nudo djo sočivje v zimskem času. Poizkusi so dokazali, da se je pri gotovih rastlinah dosejalo letno štirikratno dozorenje, ki je običajno le enkratno. Ta način je prinočljiv, toda če se v ta namen rabi »nočni« električni tok:

b) ogrevanje vode v tkzv. bojlerjih. To je gospodinjstvi aparat, ki običajno vsebuje 80, 100 ali 120 litrov vode. To vodo se segreje v nočnem času na ca 85°C. Zaradi dobre toplotne izolacije se preko dneva voda ohladi le za ca. 10°C;

c) Aparat za sušenje krme ali sušilnik. V niem sušimo deteljo in travo na umeten način. Ta krma je krepko kmilo in je n. pr. v Svic. že zelo vpeljano umetno sušenje trav in detelj. Izgub, ki nastajajo pri sušenju sena, se izognemo na ta način. V teh sušilnikih sušimo tudi sadje, zelenjavo in drugo.

d) Koloriferji ali inkubatorji. To je električni ogrevalni aparat, ki proizvaža toploto, katere je potrebna za valenje jajc. Poraba električnega toka je zelo majhna, ker so koloriferji toplotno zelo dobro izolirani. Za dobro delovanje koloriferja rabimo ca. 30 do 80 vatov na jajce (običajna žarnica), poraba električne energije pa znaša 0,5 do 1 kWh za izleženje piščeta. To je energija, ki bi jo rabila električna žarnica, močna 25 vatov, če bi grela 40 ur.

e) Električne peči. Da bo v dohodnem času ogrevanje prostorov običajno, je razumljivo. Le današnji neekonomični način, ki z žarečo žico žge prah in vlažnost zraka, bo zamenjan s pravim načinom ogrevanja.

3. Mraz. Čudno se sliši, da bi z električnim tokom proizvajali mraz. V ta namen rabimo razne kompresorje in v najčehjših primerih amonjak. Tak aparat, imenovan hladilnik ali frigidaire, nam omogoča shranjevanje hrane (meso, mleko, sočivje, surovo maslo) ki bi se sicer v poletnih vročih dneh pokvarilo.

4. Pogon. Ni več daleč čas, ko bo električnim tokom tudi kmetjskemu ljudstvu velik pripomoček pri pogonu raznih strojev. Električni tok bo tako udarnost, da si ne bomo mogli misliti kmetjskega obrata ki ne bi rabi električne pogonske sile. Električna energija nam nadomešča fizično delo človeka. Z njo si bomo nadomestili človeško delo. Vsa dela, ki smo jih dosejati opravljali v potu svojega obraza, vse to bo izvrševala tajna električna sila.

Elektromotorji imajo te-le prednosti: imajo visok gospodarski faktor, so prenosljivi, zahtevajo razmeroma malo maziv, so majhnih izmer, zato so lahki, zahtevajo malo posluje in imajo razmeroma visoko življenjsko dobo. Z ozirom na pogon ki ga mora oskrbovati elektromotor, so motorji raznih zvedb kratkostični z dvojnimi uteri z drsalnimi jbrčji. Pri teh motorjih rabimo različna stikala. Ta razprava nam to izvedbo le omeni, ne bomo se pa pečali kakšne izvedbe najbolj odgovarjajo temu ali onemu pogonu.

(Nadaljevanje sledi)